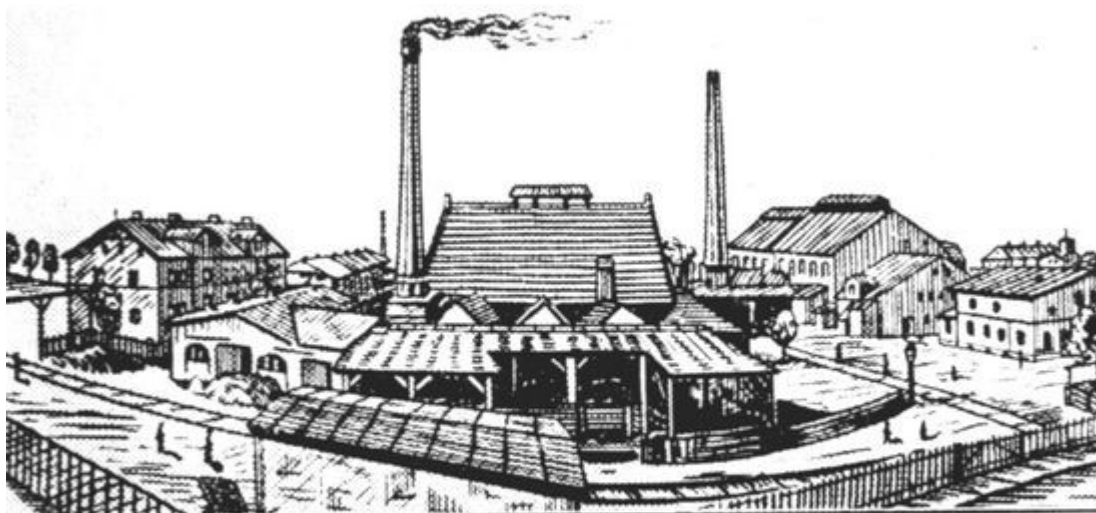

Historia

Die Putzler-Hütte im Jahre 1877.

Pochodzenie nazwy miasta

Według badacza nazewnictwa śląskiego Damrotha nazwa notowana była w XIII w. (Penzig 1241, Penzik 1268, Pancek 1350). Urzędowa forma niemiecka sprzed II wojny światowej Penzig. W źródłach polskich XIX w. używana była forma Penczk. Najstarsze brzmienie nazwy trudne jest do ustalenia ze względu na wieloznaczność pisowni bardzo zniekształconej przez wpływy grafii niemieckiej. Jeśli dzisiejsza forma urzędowo wprowadzona po II wojnie światowej, zgodna jest ze średniowiecznym brzmieniem nazwy to można ją wiązać z wyrazem pień. Niemcy słowiańskie -sko przejmowali przez - zig.

Dzieje miasta

Najstarsze ślady bytności grup ludzkich na terenie dzisiejszej gminy Pieńsk odkryto w trakcie badań AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski) w listopadzie 2006 roku, w okolicach Dłużyny Górnej (stanowiska 20/20, 21/21, 24/24 — obszar AZP 77-11). Są to tzw. ślady osadnictwa w postaci pojedynczych artefaktów krzemianych (rdzenie, odłupki), datowane na okres schyłkowego paleolitu czyli między ok. 11 000, a 8 300 lat p.n.e. Ponadto na terenie gminy zlokalizowano pozostałości obozowisk mezolitycznych (8300-4800 lat p.n.e.), np. Bielawa Dolna stanowisko 11/9 (obszar AZP 75-09), stanowisko 16/4 (obszar AZP 74-09) czy osad neolitycznych charakterystycznych dla kultury amfor kulistych (KAK), funkcjonującej w połowie III tysiąclecia p.n.e. Oprócz ww. relikwów odkryto stanowiska datowane na okres trwania kultury łużyckiej (ok. 1400-300 p.n.e.), okres wpływów rzymskich (I-IV wiek n.e.) i późniejsze, głównie późnośredniowieczne.

Najstarsza wzmianka o Pieńsku pochodzi z 965 roku (ówczesna misja Biskupstwa Miśni do Pienska). W 1250 r. wybudowano zamek, który przetrwał do 1514 r. Wał obronny istniał jeszcze do końca XVIII w. Do XIII wieku Pieńsk należał do rodu Margrabiego Ekeharda, po czym przejmowali go książęta piastowscy, czescy i niemieccy. W 1491 roku Hans von Penzig odsprzedał Pieńsk miastu Goerlitz. Do połowy XIX w. Pieńsk był ośrodkiem rolniczym, a część ludności zajmowała się rzemiosłem – głównie tkactwem.

W roku 1742 rozpoczęła się wojna o Śląsk. W latach 1745 - 1758 Prusacy hamowali rozwój wioski i jej przyległych osad. W latach 1805 - 1812 wojska Napoleona podczas przemarszu zaopatrywały się tu w żywność. Wielu mieszkańców wcielono do armii Napoleona.

W niedzielę, 24.10.1841 roku, Penzig został ogarnięty żywiołem ognia. Spaleniu uległo 130 budynków wraz z dobytkiem.

W 1830 r. doprowadzono do osady drogi jezdne a w 1847 r. wybudowano połączenie kolejowe z Węglińcem i Pieńskiem. To oraz zasoby drewna w rozległych borach i pokłady piasków polodowcowych spowodowały uruchomienie w 1858 roku pierwszej huty szkła. Zorganizowali ją Mencil z pobliskiego Ruszowa i Benisz ze Zgorzelca. Od tego momentu miejscowość zaczęła się intensywnie rozwijać. W 1860 roku powstały dalsze 3 huty, w 1869 roku powstała huta szkła oświetleniowego „NYSA”, w 1872 roku - huta szkła optycznego, prasowanego i butelkowego „ŁUŻYCE”, w 1887 i 1888 kolejno huty „ZNICZ A” i „ZNICZ B”. W roku 1900 otworzono „FABRYKĘ FORM SZKLARSKICH”, a w 1905 roku - „FABRYKĘ TEKURY”. W tym momencie Pieńsk był już znanym ośrodkiem szklarskim. Tuż przed ostatnią wojną działało w nim 8 hut z 26 piecami, fabryka form i maszyn szklarskich, zatrudniająca łącznie 4000 osób. Wszystkie te zakłady po różnych przekształceniach, modernizacjach i zmianach funkcjonują do dzisiaj.

Podczas II wojny światowej w budynku, w którym obecnie znajduje się szkoła działał szpital, gdzie przebywali Polscy Jeńcy Wojenni, 42 z nich zmarło, a ich groby i pomnik ku ich pamięci znajduje się na pieńskim cmentarzu. W okolicy Pieńska na wysokości wsi Toporów II Armia Wojska Polskiego pod dowództwem generała Karola Świerczewskiego w dniach 16-17 kwietnia 1945 roku forsowała Nysę Łużycką. Było to działanie osłonowe operacji zdobycia Berlina. Okopy i schrony z tamtych lat istnieją do dziś. Działania wojenne okresu II-giej Wojny Światowej zniszczyły miasto.

Odbudowa miasta zakończyła się dopiero w 1962 roku. W tym samym roku 7-go lipca Prezes Rady Ministrów nadał osiedlu Pieńsk prawa miejskie, a w 1979 roku Uchwałą Rady Narodowej Miasta i Gminy zatwierdzono herb Pieńska.

W lutym 1980 roku decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków miasto Pieńsk zostało wpisane do Rejestru Zabytków pod numerem 609/J